

GUDP-strategi 2019-2022

Indledning

Sikre fødevarer i verdensklasse, innovative projekter om grøn bioraffinering og den nyeste viden om præcisionslandbrug. På en lang række områder er den danske fødevareklynge blandt de førende i verden, og vi eksporterer fødevarer og teknologi for mere end 150 mia. kroner om året. Det svarer til ca. 25 pct. af Danmarks samlede eksport, og dermed leverer fødevareklyngen et væsentligt bidrag til dansk økonomi. Samtidig udvikler erhvervet mange af de grønne løsninger, som gør fødevareproduktionen mere bæredygtig, både i Danmark og i resten af verden.

En førerposition kommer ikke af sig selv. Gode ideer og innovationskraft er afgørende for, at fødevareklyngen kan fastholde sin stærke position på verdensmarkedet. Her spiller bæredygtighed, natur, miljø, klima, dyrevelfærd og føde-varesikkerhed en stadig større rolle. GUDP bidrager til denne udvikling og er med til at sikre, at erhvervet også på sigt er konkurrencedygtigt og udvikler grønne løsninger til gavn for det danske samfund, og for at imødekomme efterspørgslen efter sunde, sikre og bæredygtige fødevarer fra en stadigt stigende verdensbefolkning.

Siden opstarten for otte år siden har GUDP sat over 400 ambitiøse, perspektivrige og nyskabende projekter i værk – projekter der bidrager til øget grøn bæredygtighed, udvikling og vækst i erhvervet i alle dele af landet. Det er en vigtig udvikling, som langt fra er afsluttet. Derfor fortsætter GUDP i denne tredje strategiperiode fra 2019 til 2022 i sporet fra de foregående år med fokus på grøn omstilling af fødevareklyngen. Strategien implementeres ved 1-årige handlingsplaner, der sætter rammerne for de årlige ansøgningsrunder.

En række af de projekter, GUDP har sat i gang, er nu afsluttede med positive aftryk i den danske fødevareproduktion. GUDP planlægger i strategiperioden at gennemføre en dybdegående evaluering, der skal dokumentere programmets effekter. Samtidig skal evalueringen opsamle erfaringer fra projekternes gennemførelse, som GUDP kan drage nytte af i fremtiden.

Grøn omstilling

Fødevareproduktion er en livsvigtig opgave, men det må ikke stå i vejen for en rig natur og et sundt miljø. Der er et voksende behov i samfundet for fødevarer af høj kvalitet, som samtidig er produceret med hensyntagen til natur, klima og miljø. GUDP giver et væsentligt bidrag til grøn omstilling af det danske fødevareerhverv ved at fremme ambitiøs og forretningsorienteret nytænkning i både landbrug, gartneri, fiskeri, akvakultur og forarbejdning.

GUDP har skarpt fokus på den dobbelte bundlinje og projekterne skal derfor bidrage til både grøn og økonomisk bæredygtighed.

Grøn bæredygtighed × Økonomisk bæredygtighed = Grøn omstilling

Grøn bæredygtighed indebærer, at produktionen hele vejen fra primærleddet over forarbejdning til forbrugeren sker med hensyntagen til natur, miljø, klima, dyrevelfærd, fødevareresikkerhed og sundhed.

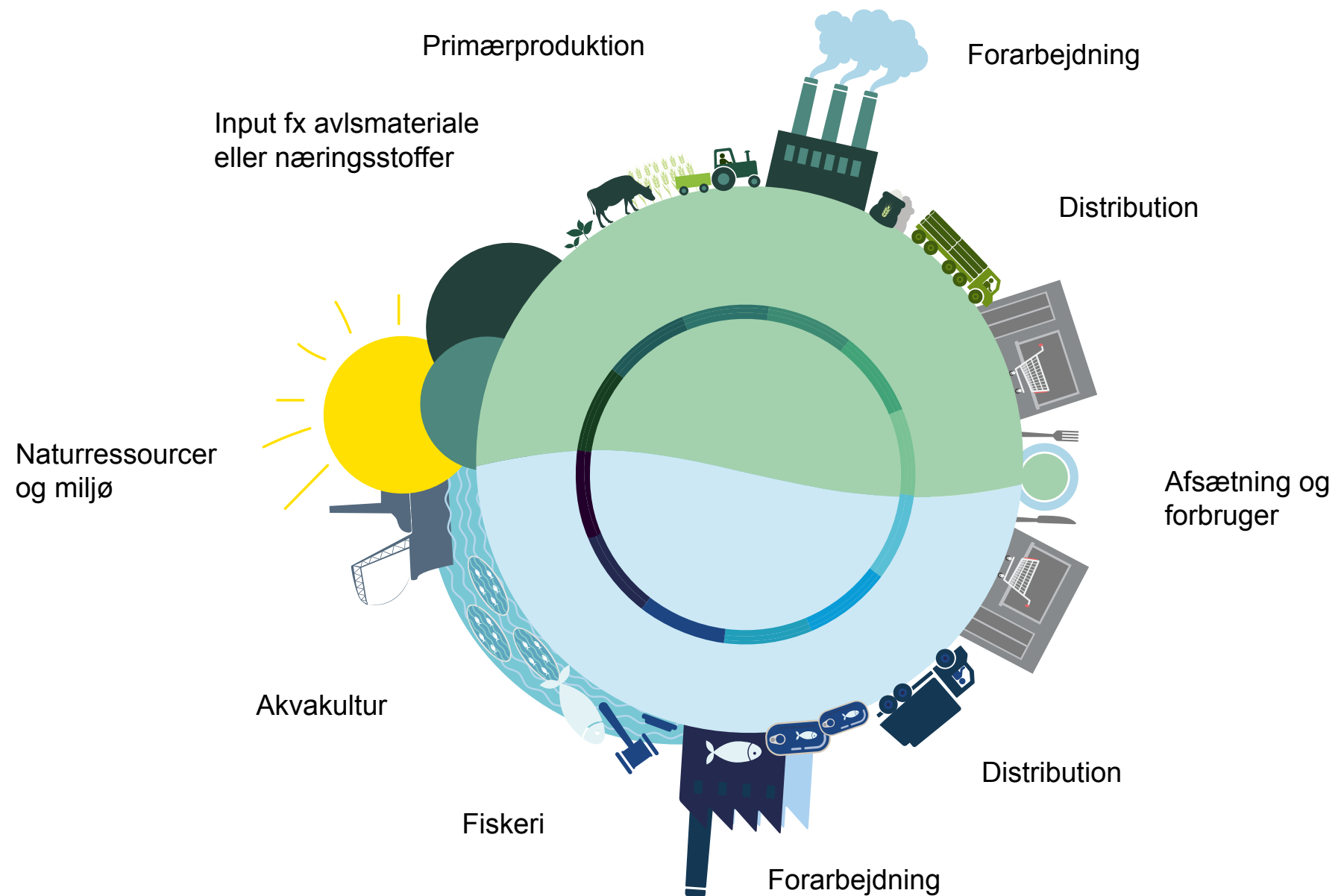
Økonomisk bæredygtighed indebærer øget konkurrenceevne og værdiløft for virksomheder og erhverv til gavn for hele samfundet.

GUDP dækker hele fødevare- klyngen

For at lykkes med grøn omstilling, skal vi have hele værdikæden med. GUDP yder tilskud til projekter fra primærproduktion i jordbruget, fiskeriet og akvakultur over teknologiudvikling, forædling og forarbejdning til afsætning. De løsninger, der udvikles i projekterne, skal være gennemtænkte i forhold til hele værdikæden for at sikre, at de kan implementeres og resultaternes potentiale udnyttes og kommercialiseres.

En af nøglerne til fødevaresektorens store succes er samarbejde, og det er også et af pejlemærkerne i GUDP's strategi. Vi ønsker med de støttede projekter at skabe rammerne for samarbejder på tværs af brancher, videninstitutioner og virksomheder, og på en måde så erfaringer og resultater kan dokumenteres og anvendes i fremtiden. Hvilke aktører, der skal være med som deltagere, og om der er brug for, at flere led i værdikæden er repræsenteret, afhænger af det konkrete projekt.

GUDP prioriterer ansøgninger med stærke effekter

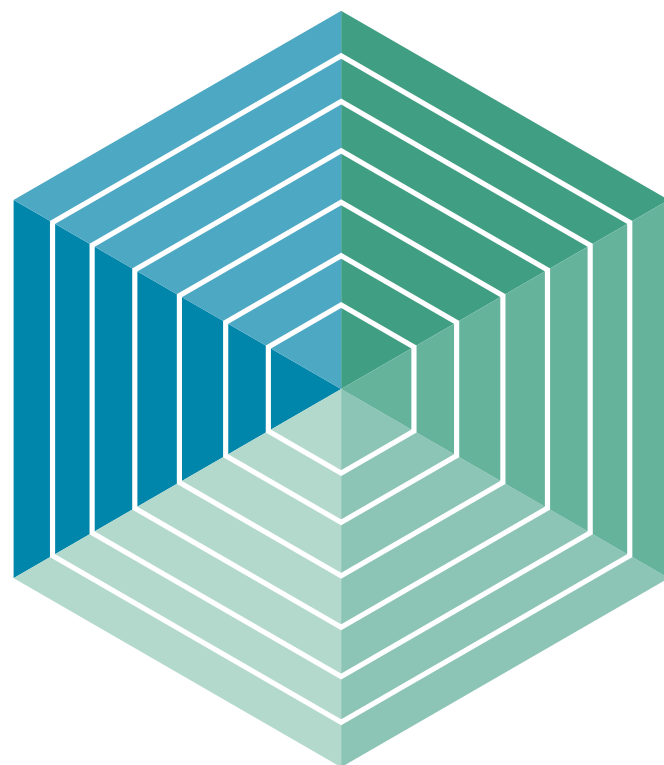
GUDP peger på de samfundsmæssige udfordringer inden for fødevaresektoren, som GUDP-projekterne skal bidrage til at løse, mens det er op til ansøgerne at identificere løsningerne og sammensætte de rigtige projekter. Samtidig prioriterer bestyrelsen, at alle projekter bidrager til økonomisk vækst. GUDP peger på 4 overordnede udfordringer inden for grøn bæredygtighed, der sammen med to kriterier for økonomisk vækst er styrende for, hvilke projekter der igangsættes. Kriterierne er illustreret i GUDP's spiderweb.

GUDP's mål er at bidrage med effekt på alle områder i spiderweb i løbet af strategiperioden.

Det er ikke et krav, at det enkelte projekt har effekt på alle kriterierne. GUDP ser gerne både ansøgninger, der fokuserer på én udfordring inden for grøn bæredygtighed og samtidig bidrager til økonomisk bæredygtighed, og ansøgninger, der har en mere helhedsorienteret tilgang med fokus på flere af udfordringerne. Alle projekter skal dog bidrage til både grøn og økonomisk bæredygtighed.

GUDP's spiderweb

Grøn bæredygtighed

- Begrænset påvirkning af miljøet fra næringsstoffer (N og P), pesticider og klimagasser
- Bæredygtig ressourceanvendelse
- Fødevarer sikkerhed og -kvalitet, human sundhed og ernæring
- Skånsomme produktionsmetoder

Økonomisk bæredygtighed

- Projektdeltagernes provenu
- Videre økonomisk effekt

Grøn bæredygtighed

Begrænset påvirkning af miljøet fra næringsstoffer (N og P), pesticider og klimagasser.

- Reduceret påvirkning af miljøet fra kvælstof og fosfor dækker lavere tilførsel af kvælstof, mindsket udvaskning, højere udnyttelsesgrad eller udnyttelse af ophobet næringsstof i jord samt reduceret udledning fra dyr eller produktionsanlæg.
- Bæredygtig anvendelse af pesticider omfatter reduktion i belastning af det omgivende miljø fra herbicider, fungicider, insekticider og væksthæmmere.
- Begrænset klimapåvirkning omfatter reduktion i udledning af klimagasser.

Bæredygtig ressourceanvendelse

Bæredygtig ressourceanvendelse bidrager til en mere bæredygtig udnyttelse af ressourcer, eksempelvis ved at der produceres mere med de samme ressourcer, eller produkter forædles, så de opnår en højere værdi. Bæredygtig ressourceanvendelse dækker også genanvendelse og opgradering af sidestrømme. Bæredygtig ressourceanven-

delse er central i forhold til udvikling af en cirkulær økonomi.

Human sundhed og ernæring, fødevarer sikkerhed og -kvalitet

- Fødevarer sikkerhed dækker reduktion af fødevarer afledte sygdomme, eksempelvis ved at forebygge/reducere sygdomsfremkaldende bakterier og andre mikroorganismer samt uønskede reststoffer - fx medicinrester, rester af pesticider eller tungmetaller fra fødevarer.
- Fødevarekvalitet omfatter projekter, der bidrager målbart til forbedret kvalitet af fødevarer fx via forbedrede produktionsmetoder.
- Human sundhed og ernæring er forbedret adgang til ernæringsrigtige fødevarer, der bidrager til opretholdelsen af et sundt og aktivt liv. Human sundhed omfatter også reduceret brug af antibiotika i primærproduktionen.

Skånsomme produktionsmetoder

Omfatter nye produktionsmetoder inden for fødevarerhvervet, der i højere grad end almindeligt udbredte metoder er skånsomme over for natur og miljø.

Projekter kan eksempelvis bidrage til beskyttelse af havbunden, øget biodiversitet og forbedret jordkvalitet. Det kan også være projekter vedr. tilpasning til klimændringer under forudsætning af, at produktionsmetoden er mere skånsom overfor natur og miljø end eksisterende metoder, eller projekter vedr. udvikling af nye skånsomme metoder i forarbejdningssektoren.

Skånsomme produktionsmetoder omfatter også dyrevelfærd, hvor projekternes formål er at bidrage til forbedret velfærd for produktionsdyr, herunder sundhed, ernæring, adfærd, fysiologi samt fravær af sygdom, frygt og stress.

Økonomisk bæredygtighed

Projektdeltagernes provenu

Provenu er det, deltagerne i et projekt forventer at kunne tjene på projektet – eksempelvis ved salg af et produkt, maskine, teknologi eller viden på det globale marked.

Videre økonomisk effekt

Videre økonomisk effekt er projektets potentiale ved udbredelse af projektets resultater i erhvervet. Videre økonomisk effekt er desuden samfundsøkonomiske effekter.

GUDP- projekter skal have konkret effekt i Danmark

GUDP lægger vægt på, at projekterne udvikler løsninger, der umiddelbart kan implementeres i erhvervet. Sigtet er at opnå konkrete effekter inden for en eller flere af de udfordringer, som GUDP peger på.

Som udgangspunkt skal GUDP-projekter have effekt i Danmark. For de grønne kriterier kan den direkte effekt i særlige tilfælde være uden for Danmark. Det kan fx være projekter, der vedrører grænseoverskridende udfordringer som husdyrsygdomme eller klimagasser. De økonomiske effekter skal være i Danmark ved øget indtjening hos deltagende virksomheder, herunder eksportindtægter, og som videre økonomisk effekt i erhvervet og samfundet.

Samarbejde på tværs

Den danske fødevareklynge er en af verdens stærkeste. Det kan blandt andet tilskrives et godt samarbejde mellem aktører i klyngen. Det er et solidt udgangspunkt for GUDP at bygge videre på. GUDP ser et godt samarbejde mellem virksomheder, forbrugere, forskere og brancher som nøglen til, at gode ideer bliver omsat til praksis og konkrete effekter til gavn for erhverv og samfund. GUDP ser derfor gerne projekter, der styrker samarbejde, netværksdannelse og vidensdeling mellem aktører i fødevaresektoren og fra andre sektorer, der kan bidrage med løsninger til gavn for fødevareklyngen. Ligeledes ser GUDP gerne projekter, der understøtter samarbejde mellem små og store virksomheder.

For at få det fulde udbytte af projekterne skal den opnåede viden forankres i erhvervet. Derfor lægger GUDP vægt på, at projekterne tager afsæt i reelle udfordringer for fødevareerhvervet, og at de som udgangspunkt er erhvervsdrevne. Samtidig skal projekterne inddrage de nødvendige faglige, tekniske og projektledelsesmæssige kompetencer fra start til slut.

GUDP støtter gerne anvendelse af ekstern bistand, når det giver merværdi til projektet.

Det internationale aspekt

GUDP følger EU-initiativer inden for fødevareområdet i EU's rammeprogram Horizon 2020 og Horizon Europe. GUDP bidrager med finansiering af dansk deltagelse i internationale programmer – primært ERA-Net – når fokus ligger indenfor GUDP's strategi, og der er en udtrykt erhvervsinteresse. ERA-Net er tværnationale samarbejder mellem EU's medlemmer. GUDP samarbejder med Innovationsfonden om at dække relevante ERA-Net på fødevareområdet.

Inddragelse af international ekspertise i ordinære GUDP-projekter

I de ordinære GUDP-projekter kan international ekspertise inddrages som ekstern bistand, hvis eksperter bidrager med viden, som ikke findes i Danmark, eller det på anden måde skønnes nødvendigt for projektets gennemførelse.

Hvad giver GUDP tilskud til?

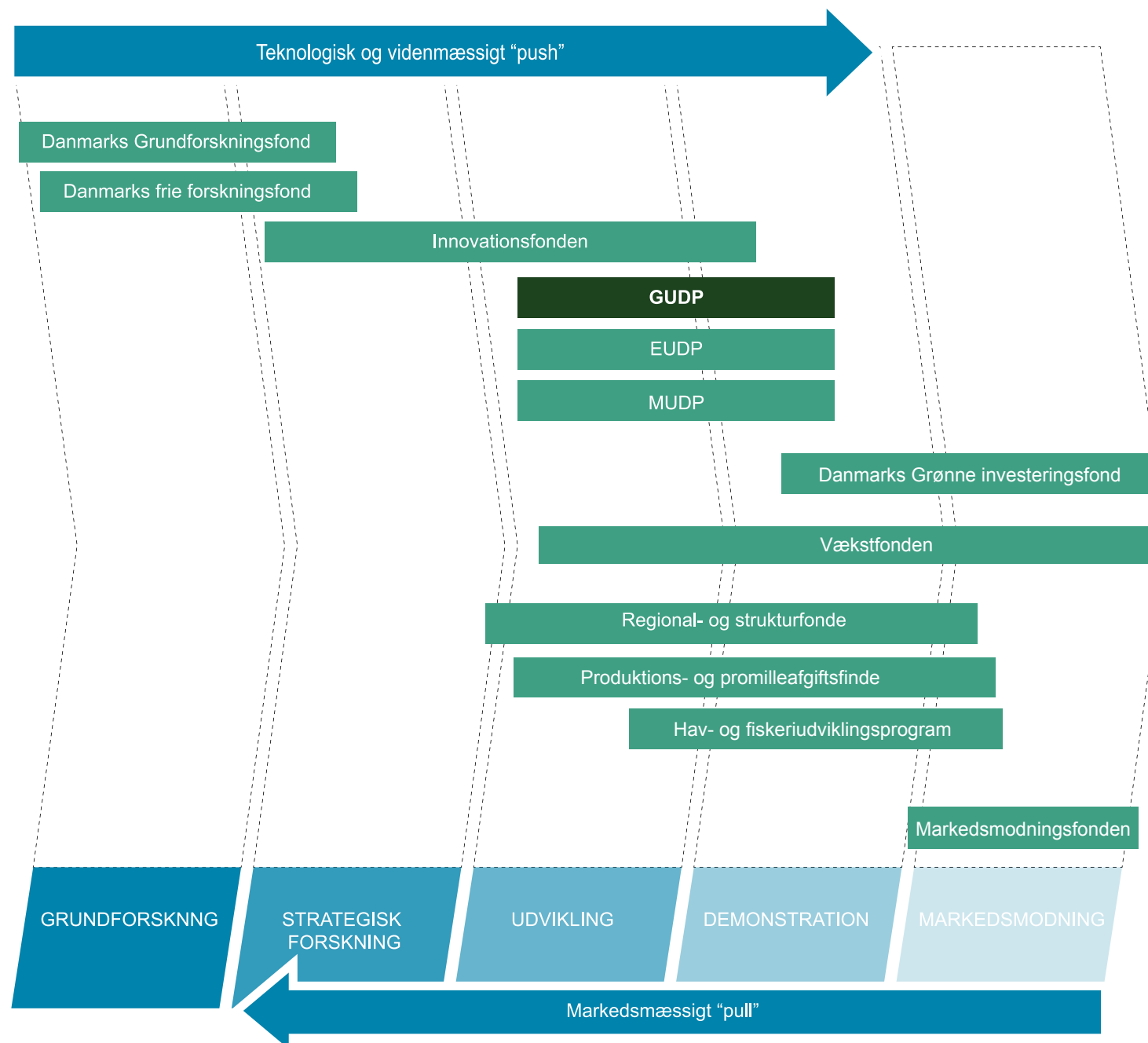
GUDP's virkemidler skal ses i sammenhæng med programmets placering i forhold til andre initiativer inden for forsknings- og innovationsområdet. GUDP har fokus på projekter, der udspringer fra erhvervet, hvor resultaterne inden for en relativ kort tidshorisont kan implementeres og projekternes potentiale dermed realiseres. Dette afspejles ved GUDP's placering i innovationslandskabet.

GUDP's mål opnås gennem tilskud til udviklings- og demonstrationsprojekter og til netværksprojekter.

Udviklingsprojekter omfatter udvikling af nye eller forbedrede produkter, processer eller teknologier, hvor resultatet forventes at kunne anvendes og kommercialiseres på kort sigt, og derfor er det også muligt at få tilskud til markeds- og forbrugerundersøgelser. GUDP lægger vægt på, at resultater udbredes til erhvervet og giver derfor tilskud til demonstration af de opnåede resultater.

GUDP giver også tilskud til forskning, der indgår i GUDP-projekter, som et relevant middel til at opnå konkrete udviklings- og demonstrationsaktiviteter. Når vidensinstitutioner indgår i GUDP-projekter, skal de dokumentere deres engagement ved at bidrage økonomisk med mindst 10 pct. egenfinansiering.

I netværksprojekter går aktører sammen for at afklare og kortlægge barrierer og muligheder inden for et nærmere defineret fagligt område. Et netværksprojekt kan ofte føre til et efterfølgende udviklings- og demonstrationsprojekt.

Dialog og kommunikation

GUDP lægger vægt på en god dialog med ansøgere, projektdeltagere og interessenter.

GUDP informerer på www.gudp.dk om grundlaget for programmet, kommende ansøgningsrunder og andre aktiviteter. På www.gudp.dk præsenteres desuden igangsatte projekter.

GUDP møder kunder og interessenter ved bl.a. informationsmøder, "velkommenmøder" med nye projekter og sektorspecifikke arrangementer. Der er desuden mulighed for individuel sparring med GUDP-sekretariatet om projektideer.

GUDP følger alle igangsatte projekter gennem årlige statusopfølgninger for at understøtte, at resultaterne realiseres. Sekretariatet har herudover mulighed for at deltage som observatør i et projekts styregruppe eller i en følgegruppe for en klynge af projekter inden for samme emne.

GUDP indgår også i samarbejde med projekterne om at profilere projekter og resultater for at øge kendskabet til GUDP og programmets bidrag til grøn omstilling.

GUDP afholder som udgangspunkt en årlig konference om aktuelle emner og med bred deltagelse fra fødevareklyngen.

Bestyrelse og sekretariat

GUDP's bestyrelse:

Mikael Thinghuus (formand), Royal Greenland

Henrik Høegh (næstformand)

Charlotte Thy, Danish Crown

Christian Heslet Jørgensen, landmand

Irene Asta Wiborg, SEGES

Jan Dalsgård Johannesen, ARLA

Mette Skøt, Vækstfonden

Morten Würtz Christensen, DuPont Nutrition Biosciences

Bestyrelsen lægger vægt på at besøge projekter og høre om deres fremdrift og om projektdeltagernes erfaringer med at gennemføre GUDP-projekter.

Bestyrelsen betjenes af GUDP-sekretariatet, der er delt mellem Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen.

